

Produktion och export av lax från Mitt-Norge

Januari 2006

Uppdraget

Uppdraget omfattar en bild av transportvolymen för norsk lax och andra fiskeprodukter. Det antas att det säljs relativt stora volymer norsk lax till Ryssland och att det finns en kraftig tillväxt. Av logistiska skäl begränsas den geografiska marknaden till området kring Trondheim (korridoren).

I rapporten har jag sammanställt ett underlag som bygger på historik (2004), kompletterat med en uppskattning av tillväxt, och som ger en viss bild av volymer från ett givet område (kring Trondheim) och som riktas till marknader i ex Ryssland.

- Produktionsvolymen från Trondheimsregionen (2004+)
- Aktörer, produktion och distribution
- Exportandel till ex Ryssland
- Verifiering med aktörer

Sundsvall 2006-01-31

Nils Karlsen

Bakgrundsinformation

- Statistik från *Eksportutvalget for fisk* visar att det exporterades norsk sjömat till ett värde av 31,7 miljarder norska kronor under 2005. Exporten av norsk lax har aldrig varit högre. Det exporterades för 14,8 miljarder norska kronor i 2005, en ökning på +18% jfr 2004. Volymökningen var på hela 5,8%.
- Exporten av lax till EU ökade under 2005, även om EU införde kvotordning och ett lägsta pris (feb-05), differentierad tull (juni-05) samt ett bilateralt avtal om lägsta pris (juni-05). Mycket berodde på att marknadspriset låg väl över lägsta priset under hela året, i snitt ~ 4 kronor över.
- Frankrike är Norges viktigaste marknad för lax följd av Danmark, Ryssland, Polen och Storbritannien. Dessa 5 länder står för över 54% av laxexporten.
- Marknaderna som ökade mest under 2005 var Ryssland och Storbritannien. Den ökade exporten till Ryssland bygger på bättre distribution och ökande köpkraft.
- Exporten av norsk sjömat till Ryssland ökade med 47% från 2004 till 2005. Ryssland är numera den största marknaden för norsk sjömat (i huvudsak lax, sill och makrill).
- 2005 exporterades öring till ett värde av 1,2 miljarder norska kronor. Traditionellt har Japan varit det viktigaste landet för export av öring, men nu är Ryssland det största med en exportandel på 52%.

Produktion

En uppskattning av volymerna i ett för oss intressant geografiskt område omfattar följande län (fylke); Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre & Romsdal, Nordland samt delar av Sogn & Fjordane. Det är runt 50% av all norsk laxproduktion.

Produktion av lax och öring fördelat på län - 2004:

Kilde: FHL/ [Havbruksdata](#)

(Mängd i ton rund vikt)

Län	Lax	Öring	Total 2004
Finnmark	39 500	2 000	41 500
Troms	49 000	6 000	55 000
Nordland	101 500	6 000	107 500
Nord-Trøndelag	45 000	300	45 300
Sør-Trøndelag	54 500	7 500	62 000
Møre og Romsdal	67 000	17 500	84 500
Sogn og Fjordane	51 000	9 000	60 000
Hordaland	88 500	16 000	104 500
Rogaland	43 000	1 000	44 000
Totalt	539 000	65 000	604 000

Tabellen nedan visar den totala produktionen av lax i de största laxproducerande länderna i världen. Norge och Chile är de två största producenterna med 77% av världsmarknaden. Det förväntas en mycket liten ökning av norsk laxproduktion de närmsta två åren (+1-2%), medan Chile ökar med 5-6% varje år.

Internationell produktion av lax

Källa: Fiskeridirektoratet

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Ändring 04-05
Australia	10 000	12 000	12 000	13 000	14 000	15 000		
USA	22 500	22 000	24 000	13 000	18 000	13 000	9 600	-28%
Canada	65 000	69 645	70 000	112 000	92 000	89 000	103 000	+16%
Chile	106 000	152 100	205 000	268 000	281 000	345 000	383 900	+11%
Norge	412 000	424 000	420 000	450 000	522 000	539 000	571 400	+6%
Irland	19 000	18 300	24 000	22 000	20 000	12 000	12 460	+3%
Færøyene	36 000	31 432	41 000	42 000	46 000	37 000	16 100	-56%
Island	3 000	3 500	5 000	4 000	4 000	5 000		
UK	120 000	134 000	141 000	140 000	158 000	137 000	121 800	-24%
Totalt	793 500	866 977	942 000	1 064 000	1 155 000	1 192 000	1 243 160	+2%

Export av norsk lax går i huvudsak till den mogna Europamarknaden. I tabellen nedan ser vi en kraftig ökning av export till Ryssland, med en ökning på 40% från 2003 till 2004, och det förväntats en ökning på 10% från 2004 till 2005. Ryssland är det land som förväntas öka kraftigast i åren som kommer.

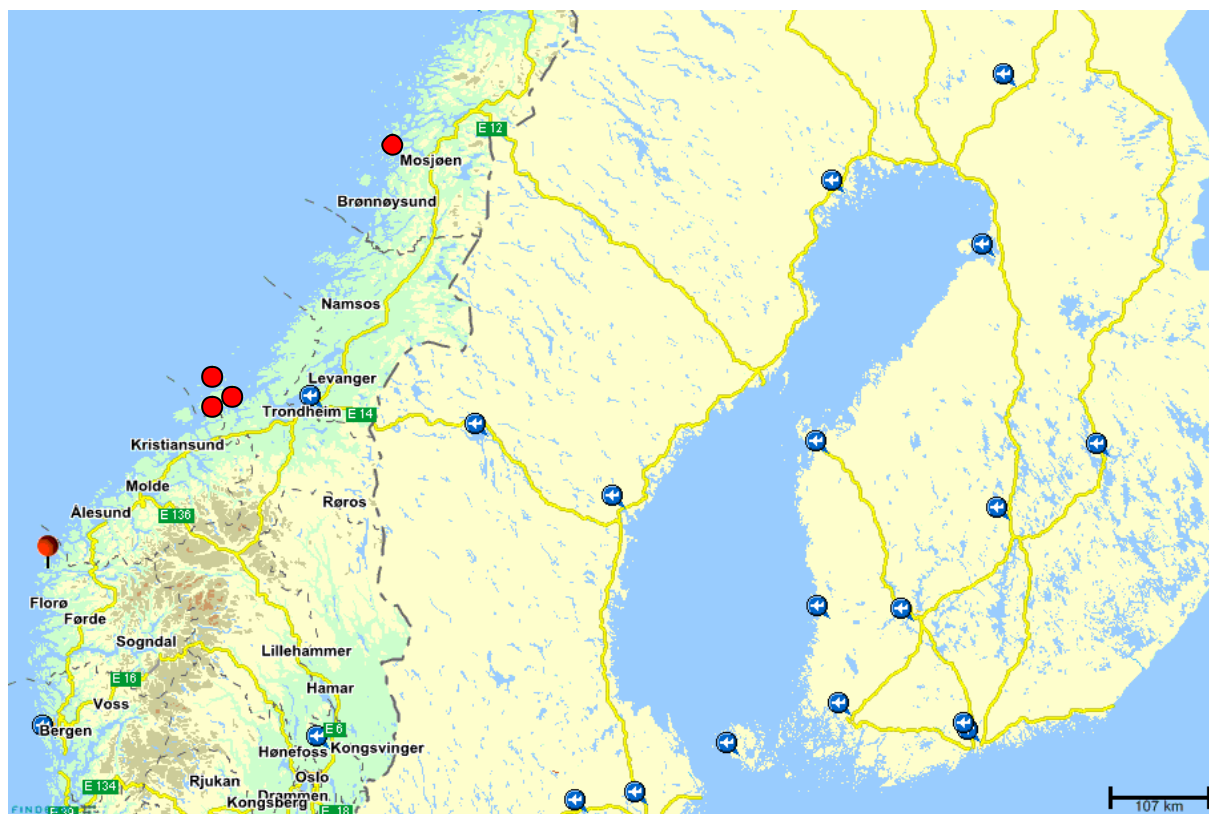
Laks	2003		2004		Endring 2003-2004
	januar-desember		januar-desember		
Tonn i rund vekt					
EU15	322 292	67 %	335 441	65 %	4 %
Japan	35 731	7 %	35 981	7 %	1 %
Kina og Hong Kong	12 080	2 %	13 388	3 %	11 %
Øvrige Asia	23 120	5 %	22 646	4 %	-2 %
Russland	27 846	6 %	39 008	8 %	40 %
Resten	63 103	13 %	66 604	13 %	6 %
Totalt	484 172	100 %	513 068	100 %	6 %
Totalt minus EU	161 880	33 %	177 628	35 %	10 %

För att få en bild av vilka värden som omsätts inom norsk laxproduktion, visar tabellen nedan exportvärdet åren 2003 och 2004. 2005 har varit ett fantastiskt år för den norska laxnäringen, med priser som har legat över det förväntade. Det ger en ökning av exportvärdet med 15-20%.

Laks	2003		2004		Endring
Verdi i 1.000 nok	januar-desemer		januar-desemer		2003-2004
EU15	6 624 581	66 %	7 247 803	65 %	9 %
Japan	848 301	8 %	877 812	8 %	3 %
Kina og Hong Kong	242 852	2 %	276 179	2 %	14 %
Øvrig Asia	464 275	5 %	492 565	4 %	6 %
Russland	511 370	5 %	779 322	7 %	52 %
Resten	1 363 459	14 %	1 478 087	13 %	8 %
Totalt	10054 838	100 %	11 151 768	100 %	11 %

Slakterier i Mitt-Norge

Det finns fem stora slakterier i Mitt-Norge. De är samtliga lokaliserade inom ett för oss intressant område, med goda förbindelser (E-14/ E-12).

Tabellen visar de fem största slakterierna i Mitt-Norge:

Företag	Adress	Produktion	Hemsida
Fjord Seafood	Hærøy	150 ton / dag	www.fjordseafood.com
SalMar	Frøya	150 ton/ dag	www.salmar.no
Lerøy Midnor	Hitra	100 ton/ dag	www.leroy.no
Marine Harvest	Hitra	150 ton/ dag	www.marineharvest.com
Pan Fish	Eggesbønes	200 ton/ dag	www.panfish.no

Fjord Seafood, en av världens tre största inom fiskodling, har fiskodlingsanläggningar i Norge, Chile och Skottland. Utöver detta äger Fjord Seafood förädlingsfabriker i Norge, Chile, US, Belgien, Holland och Frankrike.

SalMar har produktionsanläggningar i Mitt-Norge (Frøya), i Nord-Norge, i Skottland och på Shetland. Vid slakteriet på Frøya slaktas årligen 30.000 ton. I 2007 står en ny anläggning klar med en produktionskapacitet på 100.000 ton per år. Dag levereras ca 25% av deras produktion till Ryssland.

Lerøy, med huvudkontor i Bergen, köpte 2003 företaget Midnor på Hitra. Har idag fyra produktionsanläggningar i Norge och i Skottland / Shetland. Har även en produktionsanläggning i Smögen/ Sverige samt en i Frankrike. 70% av deras omsättning kommer från lax, och 62% av laxen exporteras till Väst Europa. Lerøy är Norges största exportör av lax, med 14,6% av total export och 27.6% av förädlad lax.

Marine Harvest är världens största fiskodlingsföretag med över 6000 anställda i åtta länder. De har en väl utvecklat försäljningsorganisation världen över.

Pan Fish har fiskodlingar i Norge, Skottland, Canada och Färöarna.

Distribution

Nästan all lax som produceras av de fem nämnda företagen transporteras med bil. Dagligen går ca 40 långtradare från de tre produktionsanläggningarna på Hitra och Frøya. Varje långtradare transporterar ca 22 ton med färsk lax. En försiktig uppskattning för Fjord Seafood är 20-25 långtradare och för Pan Fish ca 30 långtradare per dag. Det ger en total på 90-100 långtradare per dag.

Aktörerna har ofta egna försäljningskanaler och ansvarar för distributionen själva. Det finns omlastningslager i Trondheim, Oslo och Bergen för vidare transport. Laxen går i huvudsak med långtradare till Väst-Europa och Ryssland. Det finns mindre volymer som ex går med snabbfärja från Bergen till Holland. Flyget används för transport till Japan, Kina och även till Moskva.

Tåget har blivit en konkurrent till långtradarna. Företaget Cargo Net, samägt av NSB (55%) och Green Cargo (45%), transporterar ca 100.000 ton fisk per år, och har haft en ökning på 30% de senaste två åren. Cargo Net har specialiserat sig på flexibel kombitransport. De transporterar containers till omlastningsställen i södra Norge eller Sverige. Tågen från Nord Norge går via Sverige till Oslo, Malmö eller Göteborg där de lastas om på långtradare för vidare transport. Som exempel går lax med tåg från Bodø (Nord Norge) till Verona i Italien.

Sammanfattning

Det är stora volymer lax som produceras i Mitt-Norge, och per definition stora volymer som måste transporteras. De flesta slakterierna ligger nära produktionsställen, dvs havsnära, vilket innebär att den slaktade laxen måste transporteras med långtradare åtminstone en del av sträckan mellan producent och kund.

En viktig del av marknaden för norsk lax finns i Sverige, Finland och Ryssland. Ryssland är den marknad som upplever den största tillväxten idag. Transport till det köpstarka St. Petersburg området går med långtradare.

Det finns ett intresse från den norska laxindustrin att titta på alternativa transportlösningar. Kostnadseffektiviseringen i produktionen har haft ett fokus under många år. Branschens grossister och detaljister upplever att marginalerna minskar, och för att vara konkurrensduktiga måste industrin undersöka alla möjligheter för kostnadsbesparningar.

Aktörerna i produktionsledet är få. De hanterar oftast logistik och försäljning själva. Utöver detta finns det ett stort antal små agenter/ exportörer, de flesta inriktade på en speciell bransch, förädlade produkter eller geografisk marknad.

Nästa steg

Det vore intressant att gå vidare i diskussioner med branschens aktörer. Vilka har ett intresse av att undersöka egna förutsättningar för att transportera sina produkter via en korridor Trondheim – St. Petersburg? Vilka krav ställs i så fall, idag och i framtiden? Vilka volymer? Hur ser man på framtiden? Volymförändringar etc.

Intressant är att kontakta några av de största (och i rapporten omnämnda) producenterna.

I den andra ändan; - vilka importörer av norsk lax finns i de berörda landen? Vilket intresse har de för denna transportlösning?